

งานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นางประยงค์ กลิ่นฤทธิ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยาเขตนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรี ค่าสมัครเข้าบัณฑิต

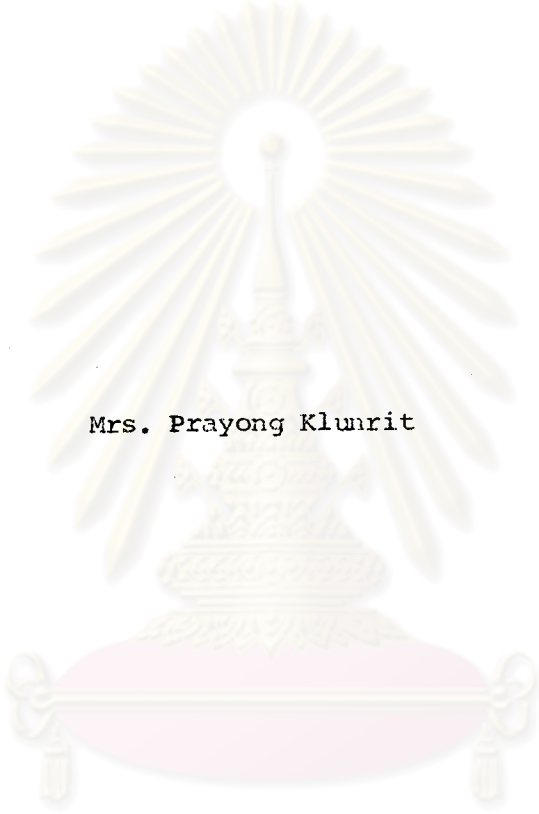
ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2523

I 16390830

DUTIES AND RESPONSIBILITIES OF THE DEAN OF FACULTY
IN NORTHEASTERN TEACHERS COLLEGES

Mrs. Prayong Klunrit

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1980

หัวข้อวิทยานิพนธ์

งานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชาในกลุ่มวิทยาลัยครู

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดย

นางประยงค์ กลั่นฤทธิ์

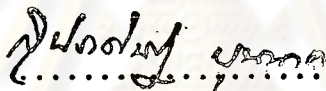
ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยค้ำต่อตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ

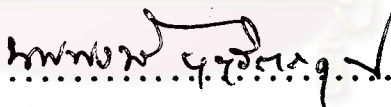
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

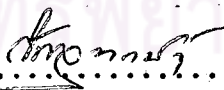
(รองค้ำต่อตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

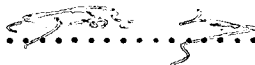
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยค้ำต่อตราจารย์ นพพงษ์ บุญศิริตราตุลย์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยค้ำต่อตราจารย์ ดร.สังัด จุทรานันท์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยค้ำต่อตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ งานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชาในกลุ่มวิทยาลัยครู
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชื่อผู้จัดทำ นางประยงค์ กสินฤทธิ์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยคณบดี ดร. อุทัย บุญประเสริฐ

ภาควิชา บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2523

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษางานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชาในวิทยาลัยครู
2. ศึกษางานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชาที่ปฏิบัติจริงและตามความคาดหวังของประชากรในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. กำหนดลักษณะงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชาในวิทยาลัยครู

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยเริ่มจากการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ และทฤษฎีต่าง ๆ พร้อมกับสัมภาษณ์หัวหน้าคณะวิชาต่าง ๆ ในวิทยาลัยครูในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 4 แห่ง เพื่อนำผลที่ได้มากำหนดกรอบของแนวความคิดในการวิจัยอันจะเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ทดลองใช้เครื่องมือ และปรับปรุงแก้ไขจนเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยภาคสนามต่อไป ลักษณะของ เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ซึ่งแบบสัมภาษณ์ใช้กับผู้บริหารจำนวน 52 คน แบบสอบถามใช้กับหัวหน้าคณะวิชาจำนวน 24 คน และคณาจารย์อีกจำนวน

262 คน ในกลุ่มวิทยาศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 8 แห่ง เมื่อได้รับรวบรวมข้อมูลแล้ว
 สำนัการวิเคราะห์ โดยใช้ค่าสถิติคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าอัตรา
 ส่วนวิฤทธิ และค่าวิเคราะห์ความแปรปรวน แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปผล พร้อมกับ
 กำหนดลักษณะงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา และข้อเสนอนี้ต่าง ๆ

ผลการวิจัย

1. ลักษณะงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชาประกอบด้วยงานใหญ่ ๆ
 ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักศึกษา งานธุรการ-การเงิน
 และงานบริหารทั่วไป และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

2. ผลการศึกษาการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชาที่ปฏิบัติ
 จริงและตามความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างประชากร ปรากฏว่า งานที่ปฏิบัติจริงนั้นหัวหน้าคณะ
 วิชายังปฏิบัติค่อนข้างน้อย และกลุ่มตัวอย่างประชากรคาดหวังให้หัวหน้าคณะวิชาปฏิบัติงานต่าง ๆ
 มากขึ้นในทุก ๆ ด้าน

3. ลักษณะงานเฉพาะของงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชาประกอบ
 ด้วยงานวางแผน วางโครงการพัฒนาทางวิชาการของคณะวิชา ควบคุมและประสานงานการ
 ดำเนินงานภายในคณะวิชาในด้านวิชาการ งานบริหารบุคคลรับผิดชอบเกี่ยวกับการพิจารณาความ
 ดีความชอบ การสัทธิตราทำส่ง และวางโครงการพัฒนาบุคลากร งานกิจการนักศึกษา รับผิดชอบ
 ในการสัทธิวิทยากรบรรยาย ปาฐกถา และอภิปราย และสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความล่าช้าในหมู่
 คณะ งานธุรการ-การเงิน และงานบริหารทั่วไป รับผิดชอบในการวางแผน ประชุม ประสาน
 งานสัทธิทางงบประมาณประจำปีของคณะวิชา และควบคุมดูแลการปฏิบัติงานในคณะวิชาให้เป็นไป
 ตามนโยบายของวิทยาลัย งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน รับผิดชอบในการให้การอบรมครูประ
 จำการ เป็นวิทยากร ตลอดจนเขียนบทความ แลตงปาฐกถา และร่วมอภิปรายทางวิชาการแก่
 ชุมชน

Thesis Title   Duties and Responsibilities of the Dean of Faculty
                                  in Northeastern Teachers Colleges

Name   Mrs. Prayong Klunrit

Advisor   Assistant Professor Uthai Boonprasert, Ph.D.

Department   Educational Administration

Academic Year   1980

ABSTRACT

Purposes of the study

1. To study duties and responsibilities of the dean of faculty in the northeastern teachers colleges.
2. To study duties and responsibilities of the dean of faculty as regard to both actual and expected performance.
3. To specify duties and responsibilities of the dean of faculty in teachers colleges.

Procedures

The instruments employed in this study are basically developed from the concept derived from reviewing various written materials, texts, theories, as well as from the results of interviewing the deans of faculty in four teachers colleges in Bangkok. Drafted forms of questionnaires and interview are formed, based on the preliminary work. The questionnaires were distributed to 262 instructors in teachers colleges and the 24 deans of faculty and 31 administrators of high rank were interviewed. The analyses of data is presented in the form of percentage, arithmetic means, standard deviation, t - test, and analysis of variance. Then the job description for the dean of faculty are prescribed.

Results

1. The duties and responsibilities of the dean of faculty cover five major functions : academic function, personnel administration, student activities, general administration and public relation.

2. According to the sample population, the dean of faculty do not fully accomplish the prescribed functions in 1. The dean of faculty are expected to do more in each major functions.

3. The specific duties and responsibilities of the dean of faculty in academic affairs are setting policy concerning academic standard and upgrading, academic planning, supervision of academic activities. In personnel administrations he is responsible for staff promotion, staff placement, and personnel development, and to encourage group spirit and belongingness among faculty members. In students' activities, he is responsible for organizing students' activities of all types. He is also responsible for supplementing lectures, discussions, and exhibition in student extra curricular activities. In general administration, he is responsible for finance planning and budgeting, services, and facilities planning, and conducting meetings. In public relation, he is to provide in-service training programs, participate in all form of lecture for the public, seminar and other academic programs.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยสำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยนี้ รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพ วาดเขียน ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ทางสถิติ อาจารย์ ดร.ณัฐนิภา คูปรตน์ ตลอดจนคณาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ อธิการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าภาควิชาของวิทยาลัยครูลำนาดิสต์ วิทยาลัยครูลำนาดินทา วิทยาลัยครูสังขารเกษม และวิทยาลัยครูบ้านลุ่มเต็ลเจ้าพระยา ที่ได้กรุณาให้สัมภาษณ์ในการศึกษาขั้นต้นของผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ อธิการ รองอธิการ หัวหน้าคณะวิชาและคณาจารย์ของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 8 แห่ง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ศรีอรุณ ฤทธิรงค์ อาจารย์มาโนช กสินฤทธิ อาจารย์ณัติเทพ พิทักษ์นุรัตน์ อาจารย์ศักดิ์ชัย ไพฑูรย์พงษ์ และคุณนิยะดา กสินฤทธิ ที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยสำเร็จลงได้ด้วยดี ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย และคุณแม่สำไบ โภคสวัสดิ์ ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประยงค์ กสินฤทธิ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ข
รายการตารางประกอบ	ฅ
รายการแผนภูมิประกอบ	ถ

บทที่

1. บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ลำดับขั้นในการเสนอรายงานการวิจัย	5
2. หลักการและแนวความคิดในการศึกษางานในหน้าที่และความรับผิดชอบ	
ขอบของหัวหน้าคณะวิชา	7
- แนวความคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การ	7
- แนวความคิดในการศึกษาบทบาทของบุคคล	11
- บทบาทของ วิชา สัยครุ และคณาจารย์ของ วิทยาลัยครู	13
- โครงสร้างระบบบริหารของวิทยาลัยครู	20

บทที่

หน้า

- งานในหน้าที่ของบุคคลในระดับหัวหน้างานในวิทยาลัยครู	24
- หลักการและแนวความคิดในการกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ	47
- ลัทธิ	55
3. ภาระหน้าที่ของหัวหน้าคณะวิชา	57
- แนวความคิดหลักในการศึกษาของหัวหน้าคณะวิชา	57
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
- การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย	59
- การวิเคราะห์ข้อมูล	61
- ลักษณะงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา	61
- ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา และค่าร้อยละในการพิจารณาว่าควรเป็นงานในหน้าที่โดยตรงของหัวหน้าคณะวิชา	62
- การเปรียบเทียบความคิดเห็นในการปฏิบัติจริงและความคาดหวังเกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา	92
- การวิเคราะห์ความคาดหวังเกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา	117
- บุคลิกลักษณะทั่วไปที่เป็นที่พึงปรารถนาของบุคคลที่เป็นหัวหน้าคณะวิชา	130
4. สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ	132
- กระบวนการวิจัย	132
- สรุปผลการวิจัย	133
- ลักษณะงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา ...	133
- ลักษณะทั่วไปของหัวหน้าคณะวิชาที่เป็นที่พึงประสงค์	136

บทที่

หน้า

- การกำหนดลักษณะงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้า คณะวิชา	137
- อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	138
- ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	141
บรรณานุกรม	149
ภาคผนวก	154
ประวัติผู้เขียน	165

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1.	รายชื่อวิทยาสถศรและจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย	60
2.	จำนวนแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้รับคืน	60
3.	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง ตามความคาดหวังเกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา และค้ำร้อยละของการพิจารณาว่าควร เป็นงานในหน้าที่โดยตรงของของหัวหน้าคณะวิชา ในด้านวิชาการ	62
4.	แสดงค่าเฉลี่ยสูงของการปฏิบัติจริง และความคาดหวัง ค้ำร้อยละสูงของการพิจารณางานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา ด้านวิชาการ จากลำดับที่ 1-10	67
5.	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง ตามความคาดหวังเกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา และค้ำร้อยละของการพิจารณาว่าควร เป็นงานในหน้าที่โดยตรง ในด้านบริหารบุคคล ...	70
6.	6. แสดงค่าเฉลี่ยสูงของการปฏิบัติจริงและความคาดหวัง ค้ำร้อยละสูงของการพิจารณางานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา ด้านการบริหารบุคคล จากลำดับที่ 1-10	73
7.	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง ตามความคาดหวังเกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา และค้ำร้อยละของการพิจารณาว่าควร เป็นงานในหน้าที่โดยตรงของหัวหน้าคณะวิชา ในด้านกิจการนักศึกษา	76
8.	แสดงค่าเฉลี่ยสูงของการปฏิบัติจริง และความคาดหวัง ค้ำร้อยละสูงของการพิจารณางานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา ด้านกิจการนักศึกษา จากลำดับที่ 1-5	79

9. ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง ตามความคาดหวัง เกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้า คณะวิชา และค้ำร้อยละของการพิจารณาว่าควร เป็นงานในหน้าที่โดยตรงของหัวหน้า คณะวิชาในงานธุรการ-การเงิน และงานบริหารทั่วไป 81
10. แล่ตงค่าเฉลี่ยสูงของการปฏิบัติจริง และความคาดหวัง ค้ำร้อยละสูงของการพิจารณางานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้า คณะวิชา ด้านธุรการ-การเงินและงานบริหารทั่วไป จากลำดับ 1-10 85
11. ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง ตามความคาดหวัง เกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้า คณะวิชา และค้ำร้อยละของการพิจารณาว่าควร เป็นงานในหน้าที่โดยตรงของหัวหน้า คณะวิชา ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 88
12. แล่ตงค่าเฉลี่ยสูงของการปฏิบัติจริงและความคาดหวัง ค้ำร้อยละสูงของการพิจารณางานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้า คณะวิชา ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน จากลำดับที่ 1-5 91
13. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูง หัวหน้า คณะวิชา และคณาจารย์ ระหว่างการปฏิบัติจริงกับความคาดหวังในงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้า คณะวิชา ด้านวิชาการ 93
14. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูง หัวหน้า คณะวิชา และคณาจารย์ ระหว่างการปฏิบัติจริงกับความคาดหวังในงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้า คณะวิชา ด้านบริหารบุคคล 100
15. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูง หัวหน้า คณะวิชา และคณาจารย์ ระหว่างการปฏิบัติจริงกับความคาดหวังในงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้า คณะวิชา ด้านกิจการนักศึกษา 105

16.	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูง หัวหน้าคณะวิชา และ คณาจารย์ ระหว่างการปฏิบัติจริงกับความคาดหวังในงานในหน้าที่และ ความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา ด้านธุรการ - การเงินและงานบริหาร ทั่วไป	108
17.	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูง หัวหน้าคณะวิชา และ คณาจารย์ ระหว่างการปฏิบัติจริงกับความคาดหวังในงานในหน้าที่และความ รับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	114
18.	การวิเคราะห์ความคาดหวังของผู้บริหารระดับสูง หัวหน้าคณะวิชา และ คณาจารย์ เกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา ในด้านวิชาการ	118
19.	การวิเคราะห์ความคาดหวังของผู้บริหารระดับสูง หัวหน้าคณะวิชา และ คณาจารย์ เกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา ในด้านบริหารบุคคล	121
20.	การวิเคราะห์ความคาดหวังของผู้บริหารระดับสูง หัวหน้าคณะวิชา และ คณาจารย์ เกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา ในด้านกิจการนักศึกษา	124
21.	การวิเคราะห์ความคาดหวังของผู้บริหารระดับสูง หัวหน้าคณะวิชา และ คณาจารย์ เกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา ใน ด้านธุรการ-การเงิน และงานบริหารทั่วไป	126
22.	การวิเคราะห์ความคาดหวังของผู้บริหารระดับสูง หัวหน้าคณะวิชา และ คณาจารย์ เกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา ใน ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	129

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่	หน้า
1. แผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารงานในวิทยาลัยครู	22
2. แผนผังการบริหารงานของฝ่ายวิชาการ	23

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย